

KRISHANTERA UTIFRÅN ETT BARNRÄTTSPERSPEKTIV

Handledning för föreningar
i Värmdö kommun

VÄRMDÖ KOMMUN

Barnrättsperspektiv i föreningen

Verksamhet för barn (upp till 18 år) ska bedrivas ur ett barnrättsperspektiv och följa FN:s konvention om barns rättigheter – barnkonventionen. Beslut som fattas i förening ska utgå från barns bästa. Barn deltar i verksamheten för sin egen skull och inte någon annans.

(Punkterna nedan är från barnens spelregler: barnensspelregler.se)

1) Alla barn är lika mycket värda och ska behandlas med respekt

Förväntningar på föreningen: Beslut som fattas inom föreningen ska utgå från alla barns lika värde. Det rör såväl bemötande som resursfördelning.

2) Alla barn har rätt att delta och utvecklas på sina villkor

Förväntningar på föreningen: Föreningen ska ge möjlighet för alla barn att utvecklas och vara med oavsett prestation- eller ambitionsnivå. Inget barn får uteslutas ur verksamheten mot sin vilja utom i de fall där barnet gjort sig skyldig till våldsbrott som påverkar andra barns trygghet i föreningen.

3) Alla barn har rätt till stöttande vuxna

Förväntningar på föreningen: Föreningen ska aktivt arbeta med att utbilda ledare och föräldrar så att det finns kunskap och beredskap för situationer där barn behöver stöttning och hjälp. Föreningen har ansvaret att ta tillbaka förtroendet för ledare som inte följer föreningens värdegrund och kommunens riktlinjer.

4) Inget barn ska bli utsatt för sexuella övergrepp

Förväntningar på föreningen: Föreningen har ansvar att agera förebyggande. Det handlar om kon-

troll av begränsade registerutdrag, referenstagning på nya ledare samt andra lämpliga rutiner i verksamheten.

5) Inget barn får bli utsatt för våld

Förväntningar på föreningen: Det fysiska spelet får aldrig övergå i våld. Det är de vuxnas ansvar att kunna skilja på detta och bryta in om det behövs, innan det går över styr. Föreningen förväntas ha rutiner och handlingsplan för att kunna hantera situationer där barn riskerar att utsättas för våld samt ha kunskap om hur de ska agera om ett barn misstänks utsättas/ha utsatts för våld.

6) Inget barn får bli utsatt för mobbning eller trakasserier

Förväntningar på föreningen: Ledare ska få stöd i hur man kan säkerställa att barn mår bra och trivs i verksamheten samt har en handlingsplan om något barn blir utsatt för mobbning eller trakasserier. Ledarna ska erhålla stöd i hur de hanterar svåra situationer och konflikter.

7) Alla barn har rätt att känna sig delaktiga i sin förening

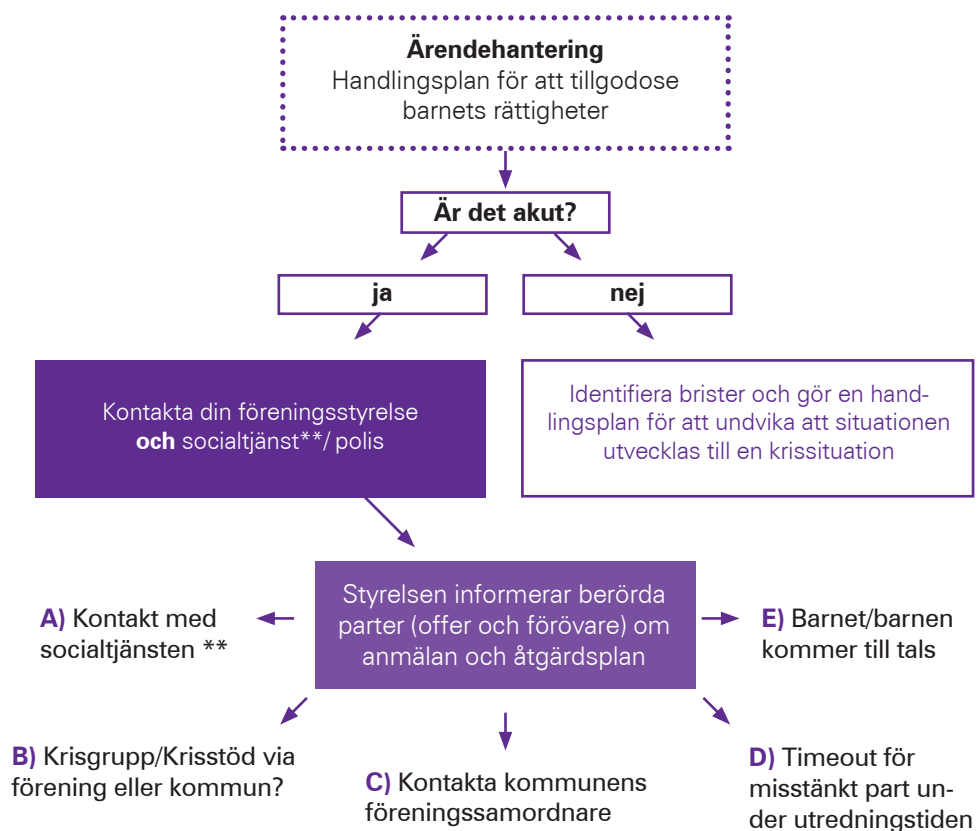
Förväntningar på föreningen: Föreningen ska arbeta aktivt för att göra barn delaktiga i föreningens totala verksamhet. Ledare ska ges pedagogiskt stöd i hur de kan skapa delaktighet i den vardagliga verksamheten.

” Inget barn får bli utsatt för våld, mobbning eller trakasserier

Processkarta 1:

Ledare, föräldrar, funktionärer – Akuta ärenden

* **Akuta ärenden:** misstanke om att ett barn far illa/brott mot barn så som psykiskt och fysiskt våld, övergrepp och trakasserier.

** **Kontakt med socialtjänsten:** kontakt kan tas vid minsta oro. Inga bevis krävs. Socialtjänsten kan kontaktas anonymt och svara på frågor/agera rådgivande innan eventuell anmälan görs.

A) Kontakta socialtjänsten

I situationer där barn har varit illa eller riskerar att fara illa behöver socialtjänsten ofta kopplas in. Tränare kan vara viktiga personer i barns och ungas liv och det är inte ovanligt eller otroligt att de därför skulle välja att anförtro sig till en tränare vid jobbiga situationer både i och utanför hemmet. Det finns även goda chanser för tränare att märka om ett barn inte mår bra även om barnet inte berättar något. Föreningar behöver därför se till så att alla tränare är medvetna om att:

- de måste agera om de misstänker att ett barn inte mår bra/far illa hemma.
- de måste informera föräldrar om att anmälan till socialtjänsten ska göras, så vida det inte är ett våldsbrott i hemmet, då ska familjemedlemmar inte kontaktas/informeras.
- de inte ska fråga för mycket utan skriva ner det barnet har berättat.
- de alltid kan ringa och rådfråga mottagningsenheten på socialtjänsten. Det finns till och med elektronisk anmälan man kan använda sig av. Där informeras man om instruktioner på tillvägagångssätt och vad som ska fyllas i.

B) Krisgrupp/krisstöd via förening eller kommun

Om situationen kräver kan det bli läge att tillsätta en krisgrupp. Föreningen behöver då:

- etablera en krisgrupp som kan hantera behov som uppstår och se till så att dessa behov tillgodoses. Observera att detta inte innebär att de som ingår i föreningens krisgrupp ska kunna tillgodose dessa behov på egen hand utan de kan behövas externa resurser så som samtalsstöd för personer i kris och detta ska inte krisgruppen själva ombesörja
- meddela kommunens föreningsamordnare om det inte är möjligt för föreningen att etablera en krisgrupp på egen hand

C) Kontakta kommunens föreningsamordnare

För att kommunen ska kunna vara ett stöd behöver föreningsamordnaren bli informerad om vad som hänt (inga sekretessuppgifter) och hur föreningens plan för att hantera situationen ser ut. Det är därför viktigt att föreningen tar denna kontakt så snart krisen/den akuta situationen uppkommer.

D) Se till så att de barn som är berörda ges möjlighet att bli hörda i samtliga steg & insatser

Enligt barnkonventionen som sedan den 1 januari 2020 är svensk lag ska barn och unga bli hörda och få uttrycka sin mening i alla frågor som rör barnet. Därför behöver föreningar:

- Skapa rutiner för HUR vuxna gör barnet/barnen delaktiga och hörda vid insatser som påverkar dem och deras träning. Exempel på hur unga kan involveras är ungdomsråd. Här kan man ta hjälp av Ungdomsamordnaren i kommunen.
- Utbilda sina verksamma i föreningen om hur man kan prata med barn och unga när allvarliga/känsliga situationer uppstår så att barnets/barnens åsikter tas i beaktande när beslut ska fattas i en krissituation utan att ansvar för lösning läggs på barnet/barnen. Ni kan be föreningssamordnaren om hjälp i detta arbete

I samtliga punkter som beskrivs ovan är det viktigt att tänka kring och planera för återkoppling till berörda barn och vuxna. Detta för att situationen ska bli begriplig och så transparent som möjligt. Att ge återkoppling minskar risken för onödigt oro och spekulationer. Denna återkoppling behöver givetvis anpassas utifrån personernas ålder, mognad och ansvar.

” Barn och unga ska bli hörda och få uttrycka sin mening i alla frågor som rör barnet

E) Timeout för misstänkt part under utredningstiden

För att trygga upp i en allvarlig situation där barn farit illa kan en eventuell förövare behöva nekas tillträde till träningar och andra föreningssammanskomster. Timeout för ett barn/en ungdom behöver hanteras annorlunda än timeout för en vuxen. Föreningar behöver därför:

- Ta fram ett policydokument för vilka situationer som timeout måste bli aktuellt
- Skapa rutiner för att säkerställa sekretess för inblandade

Krisledningsgrupp

Om föreningen ställs inför en akut situation behöver en krisledningsgrupp tillsättas för att se till så att behov som uppstår i krisen tillgodoses. Denna grupp behöver finnas innan krisen är ett faktum och rollerna behöver vara tydligt fördelade för samtliga i gruppen och i styrelsen. En akut situation är en extraordinär händelse som involverar en eller flera i föreningen. Det kan exempelvis vara dödsfall, olycka, övergrepp eller annat allvarligt brott som någon i föreningen utsatts för.

Sammansättning/roller

Styrelseordförande: sammankallande för gruppen, inventerar behov i styrelsen, inventerar behov hos eventuell förövare, ansvarar för beslut om timeout och att förmedla detta till berörda parter

Kassör/annan styrelsefunktion: Hanterar informationsspridning till relevanta parter

Tränare: Inventerar behov hos tränare och berörda barn, hjälper till med stödjande insatser

Checklista för föreningens krisgrupp

- Vad har hänt?*
- Vilka är inblandade?*
- Är det ett lagbrott?*
- Är det ett stadgebrott?*
- Vilket stöd behövs hos tränare?*
- Vilket stöd behövs hos den som har blivit utsatt?*
- Vilket stöd behövs hos tränare?*
- Vilket stöd behövs i styrelsen?*
- Vilket stöd behövs hos andra inblandade?*
- Vilket stöd behöver förövaren?*
- Vilka behöver information?*
- Vad för form av information behöver de?*

Timeout

Vid allvarliga händelser där en föreningsmedlem misstänks ha begått ett brott kan timeout bli en nödvändig åtgärd för att säkerställa andra medlemmars trygghet och säkerhet. Situationer som kan föranleda timeout är exempelvis, men inte uteslutande: misstanke om övergrepp på och utanför nätet, fysiskt och psykiskt våld, sexuella trakasserier, hot om våld, kränkande och förnedrande behandling.

Fiktiv kris för illustration

FÖRSLAG PÅ CASE ATT DISKUTERA I FÖRBUNDETS STYRELSE

Händelse:

En tränare får veta från ett barn att en tränare i en annan grupp tafsar på ett barn. Barnet som berättade för sin tränare om händelsen vill absolut inte att det avslöjas vem som sagt detta. Barnet som blivit utsatt har berättat detta i förtroende och skulle må extremt dåligt om detta kom ut och blev en stor grej.

Steg 1:

Tränaren som fått informationen kontaktar föräldrarna till det utsatta barnet samt polis och föreningens styrelse och lämnar den informationen hen fått. Om den misstänkte tränaren har egna barn ska även socialtjänst kontaktas.

Steg 2:

Styrelseordföranden kontaktar kommunens föreningssamordnare och informerar om händelsen (givetvis nämns inga namn på inblandade).

Steg 3:

Krisgruppen kopplas på:
Tar kontakt med barnets föräldrar för att få en bild av vilket stöd

barnet är i behov av via föreningen. Tipsar familjen om stödcentrum. Det är viktigt att barnet får information som är begriplig och att barnet får chans att ställa frågor och uttrycka sina synpunkter. Då tränaren som gått vidare och anmält gjort detta mot barnets vilja är det extra viktigt att det blir begripligt för barnet varför tränaren gjorde så. Ordföranden i krisgruppen kontaktar den misstänkte efter klartecken från polis/soc och meddelar om timeout. Tränaren i krisgruppen kontaktar de föräldrar vars barn berättat om händelsen. Vilket stöd kan det barnet behöva? Kassör/annan styrelsefunktion ser över informationsspridning och till vilka detta ska gå.

Händelse:

En tränare misstänker att ett barn i en av hens grupper inte har det bra hemma. Det finns inga synliga tecken på våld vad tränaren kan se men barnet drar sig från att gå hem efter träningen och är alltid först på plats en bra stund innan träningen drar igång. Barnet är tystlåtet men skiner upp när hen blir sedd och bekräftad. Barnet har inga vänner i gruppen så tränaren har frågat ett annat barn i gruppen varför detta barnet alltid är ensamt och fått till svar att det barnet tar avstånd och att man aldrig får komma hem till det barnet och leka så det känns som barnet inte vill ha kompisar.

Steg 1:

Tränaren pratar med barnet efter träningen och uttrycker oro för hur hen har det/mår och berättar att det finns bra hjälp att få om man till exempel inte har det bra hemma. Tränaren försöker ställa direkta frågor för det är lättare för barn att svara då. Att prata med barnet får inte ersätta en orosanmälan.

Steg 2:

Tränaren ringer kommunens servicecenter på telefon: 08-570 470 00, och ber att få prata med socialtjänstens mottagning för barn och unga.

Då kan hen rådgöra med dem om hur hen bör gå vidare. Om tränaren skulle ha/få misstanke om att barnet är våldsutsatt hemma ska hen INTE berätta det för barnet utan ta det direkt med socialtjänsten.

Steg 3:

Om orosanmälan bör göras ska detta göras av föreningens ordförande. Detta så att risken minskar för att tränaren ska hamna i en svår position gentemot föräldrar och barn. Tränaren kontaktar ordföranden som gör en anmälan.

Steg 4:

Ordföranden informerar övriga styrelsen om vad som hänt och vad som gjorts.

Steg 5:

Barnet ges möjlighet att ställa frågor kring och framföra synpunkter på vad som hänt och hur allt gått till.

Steg 6:

Styrelsen stämmer av med tränaren kring hens behov av stöd framöver.

” Verksamhet för barn (upp till 18 år) ska bedrivas ur ett barnrättsperspektiv och följa FN:s konvention om barns rättigheter – barnkonventionen